

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל
תשיעי
קובץ
שלשלת האור
שער
שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

מטות-מסעי

(חלק יח)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת מטות-מסעי, כ"כו תמוז, ה'תשפ"ג (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

מטות-מסעי

378

זה בדומה לאריכות הזמן בגלות (אשר התחלתה היא בין המצרים)⁵; בתחילת פ' מסעי מסופר אודות המסעות, ואיתא במדרש⁶, „אמר לו הקב"ה (ל)משה מנה להם כל המקומות היכן הכעיסוני (לכך) נאמר אלה מסעי בני ישראל” – והיא הסיבה לבין המצרים ולגלות⁷. ולהלן בהמשך הפרשה מדובר אודות ערי מקלט⁸, ענין הגלות הבאה בסיבת הורג נפש בשגגה⁹.

או כביאור השל"ה¹⁰, שהענינים המדוברים בפרשיות אלו – בפ' מטות החטא דנדרים¹¹ (ושבועה) הפוגם

א. כבר דובר כמה וכמה פעמים אודות דברי השל"ה, שיש קשר בין פרשיות התורה לזמן בשנה שבו הן נקראות ונלמדות. ומובן, שכן הוא גם בנוגע לפרשיות מטות ומסעי, אשר קביעותן היא לעולם בימי בין המצרים, שבדאי יש להן שייכות מיוחדת לתוכן ימי בין המצרים².

ובפשטות ניכרת שייכותן לימי בין המצרים בכמה פרטים³:

בפ' מטות⁴ מזכיר משה לבני גד ובני ראובן את חטא המרגלים, שבעטיו נשארו בני ישראל במדבר מ' שנה, והרי

(5) ועוד ועיקר: „בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ (בסיבת המרגלים) כו' ויבכו העם כו' א"ל הקב"ה אתם בכיתם בכי' של חנם ואני קובע לכם בכי' לדורות” וזה היתה הסיבה לזה שתשעה באב „חרב הבית בראשונה כו' ובשני' דתניא מגלגלין כו' חובה ליום חייב” (תענית כט, א). שהי' „יום חייב” מצד הבכ"י של המרגלים.

(6) תנחומא מסעי ג. במדב"ר פכ"ג, ג. (7) ובפרט בפנימיות הענינים – ראה בארוכה לקמן ע' 393 (ס"ה וס"ז) ואילך (וש"נ). וראה לקמן הערה 16.

(8) לה, יא ואילך (וראה שם, ואו). (9) וכן כללות ענין החורבן והגלות הוא מפני חטאינו שענינו „שפיכת דם וחיות אדם דקדושה באדם דקליפה” (לקו"ת במדבר יג, ג. ובכ"מ), ולאידך הגלות הוא גם כפרה – דוגמת ערי מקלט (מכות ב, ב. ועוד).

(10) שם שסו, ב. (11) וע"פ פנימיות הענינים, הצורך בענין הנדרים – אף שאיתא בירושלמי (נדרים פ"ט ה"א) „דיין מה שאסרה לך התורה” – הוא מחמת ירידת האדם (ראה לקו"ת מטות פד, סע"ב. ובכ"מ), ע"ד הגזירות וסייגים שנתוספו לאחר

(1) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצז, א). (2) ראה של"ה שם ריש פרשתנו (שסו, א) „פרשיות שלשה אלה מטות ומסעי ודברים הם תמיד בשבתות שבין המצרים ע"כ בדיבור א' כו'”, וע"ש ע"ב ואילך. וראה לקו"ש ח"ט ע' 61 הערה 3 (וראה גם הערה 4 שם) – דהשייכות נרמזת גם בלשון הטור או"ח סתכ"ח. (3) גם מודגשת השייכות דפ' פינחס (שקורין בבין המצרים ברוב השנים, כדלקמן בפנים) ומטות שבהן מדובר שמשה מת* ויהושע מכניס את ישראל לא"י (פינחס כו, יז ואילך. מטות לא, ב ואילך ובפרש"י) – והרי זה הי' סיבת החורבן והגלות, כי אם משה הי' מכניס לא"י לא הי' נחרב ביהמ"ק לעולם ולא הי' עוד גלות ושעבוד מלכיות (שעה"ת (לאדהאמ"צ) ח"ב חינוך בתחילתו. אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג ואילך. וש"נ). (4) לב, ח ואילך.

(* ולהעיר ממרז"ל (ר"ה יח, ב) „שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו”, קשה לפני הקב"ה יותר כו' מחורבן בית המקדש” (איכ"ר א, ט). ובנוגע לפ' מסעי – הרי שם (ג, לח"ט) הוא עיקר מקום הסיפור דמיתת אהרן – ראה לקו"ש ח"ח ע' 198. וראה כלי יקר שם, מט. לקמן ע' 411.

בנשמת האדם, ובפ' מסעי חטא הרציחה (הפוגם בגוף) – גרמו את חורבן ב' המקדשות, כמבואר שם בארוכה¹².

וי"ל, ששייכות ב' פרשיות אלו לבין המצרים אינה (רק) בענין הגלות המרומז בהן, אלא (אדרבה), בנתינת הכח לעבודה בימי בין המצרים¹² לצאת מן הגלות¹³.

והביאור בזה: כשם שבפשוטם של דברים, כל דיני האבלות דימי בין המצרים אינם חלים בשבת כלל, שהרי אין עצב בה¹⁴ ואדרבה, מצוה לענגו¹⁵ וכו' – והיינו, שהשבת היא בחינה שענין בין המצרים אינו „נוגע" בה – כן הוא, ויתר על כן, בפנימיות הענינים, כביאור הצמח צדק¹⁶,

החורבן (בית ראשון) דוקא (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1076).

(12) וראה גם במס' תענית שלו דרוש לפ' מטו"מ (רו, סע"א ואילך).

(12*) להעיר מהמבואר בכ"מ דגולה בתוס' א' – גאולה (ויק"ר ס"פ לב. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ועוד).

(13) להעיר שגם כפשוטו: בפרשיות אלו (פינחס מטות ומסעי) מדובר ע"ד חלוקת הארץ (פינחס כו, נג ואילך. מסעי לד, יז ואילך) ירושת הארץ, גבולות הארץ (מסעי לג, נא ואילך). כבוש הארץ, „נחלץ חושים גוי" (מטות לב, יז ואילך).

(14) וגם תשעה באב שחל בשבת אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו ואפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו – שו"ע אר"ח סתקנ"ב ס"י. ובמג"א שם סקי"ג.

(15) טאו"ח (ושו"ע אדה"ז) סרמ"ב ובנ"כ השו"ע. וש"נ.

(16) ראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' אצ"ז: ג' שבועות בין המצרים בזמן כמו מדבר במקום ומקדים רפואה ג' שבתות שבהן. ובכל שבת ז' שבתות*

ששבתות בין המצרים הן בבחינת „מקדים רפואה למכה", והן הקדמת רפואה לעניני בין המצרים¹⁷.

ועד"ז מובן – ובמכל-שכן – בנוגע לפרשיות התורה שקוראים בזמן זה, דכיון ש„ציון" ¹⁸ במשפט תפדה ושבי' בצדקה", ו„משפט" כאן קאי על התורה¹⁹, מובן שפרשיות התורה הנקראות ונלמדות בזמן זה הן ענין של „(מקדים) רפואה" ²⁰ ל„מכה" דהגלות. והיינו, שיש בהן הוראה ונתינת כח לעבודה דבין המצרים, המביאה לכך ש„יהי' גוי' לששון ולשמחה ולמועדים טובים" ^{20*}.

ב. כיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק (ובמכל-שכן מעניני העולם, שכל פרט בהם הוא בהשגחה פרטית) מובן, שכאשר הקביעות היא (כבשנה זו) באופן שפרשיות מטות מסעי מחוברות, יש בזה הוראה ונתינת כח מיוחדות בעבודה דבין המצרים.

והענין כפשוטו: בשנים שבהן מטות ומסעי נפרדות הן, קוראים ולומדים בימי בין המצרים רק ג' פרשיות (מטות ומסעי ודברים); ואילו בזמן שמטות ומסעי מחוברות נוספת בימי בין

נמצא ו' פעמים ז' עי"ז מכניעים המדבר מ"ב כו' (היינו: המ"ב מסעות במדבר, ככלקו"ת ר"פ מסעי).

(17) ראה בהנ"ל לקו"ש ח"ד ע' 1090 ואילך. וש"נ.

(18) ישע"י א, כז.

(19) לקו"ת דברים א, סע"ב ואילך.

(20) ראה איכ"ר א, כג: הקדים ישע"י ורפאן.

(20*) זכר"י ח, יט.

שבתות הוא „וא"ו", „ז"ז" הוא ז' ימי השבוע (שבכל ימי השבוע מאיר מב' שבתות שבכל שבת).

(*) ואולי צ"ל „ב' שבתות" (וכבלקו"ת בהר מב, א) ועפ"ז „ג' פעמים" היינו ב' שבתות בכל הג'

חלוקת הפרשיות ללימוד שיעורי חת"ת במשך השבוע) אינה באופן שחלוקתן ניכרת – כגון ד' קרואים ופרשיות בפרשה הראשונה וג' בשני, וכיו"ב²⁴, אלא קוראים ולומדים – ב"רביעי" – את סיום הפרשה הראשונה יחד עם התחלת השני²⁵, והברכות שלפני ולאחרי נאמרות על פסוקים מב' הפרשיות יחד²⁶.

(24) כן הוא מנהג תימן (נעתק בכתר תורה תאג'. ירושלים תשכ"ד). אבל המנהג בכ"מ (ראה הערה הבאה) שרביעי מחבר שתי הפרשיות.

[ועפ"מ במג"א או"ח סי' רפב סקט"ז בסופו (ובלבושי שרד שם) ס"ל להלבוש שם ס"ד שאין א' צריך לחבר שתי הסדרות. וראה גם מנחת אלעזר קונטרס שירי מנחה לסי' סו. אבל באלי' רבה או"ח שם סקט"ט כתב דגם הלבוש ס"ל דא' יחבר הסדרות „והשגת המ"א בזה הוא לחנם". וראה מחזיק ברכה להחיד"א או"ח שם אות ז' ואילך].

(25) תשובות מהר"ם מיניץ שם (חלקה הובא במג"א סקל"ה סק"ד). שו"ת דבר שמואל סי' פו. מג"א או"ח סי' רפ"ב סוסקט"ז. פמ"ג (משב"ז) ר"ס רפב. שערי אפרים שם סכ"א. ערוך השולחן שם סי"ב.

(26) ויתירה מזה: כולו ז' גברי כחד חשיבי** דהא בזמן התלמוד** הראשון מברך לפני' והאחרון לאחר' (מג"א או"ח ר"ס רפב. וראה שו"ע אדה"ז שם ס"ג) – הרי נמצא שהי' ברכה אחת לב' הפרשיות.

(* וראה אוה"ח לזהר (שמפרש המג"א) שם ד"ה ודא.

(** כ"ה במג"א. ולהלן במג"א שם סק"א „גם בזמן התלמוד הי' כ"א מברך" אבל בשו"ע אדה"ז שם „בזמן חכמי המשנה שלא היו כל העולים כו' מברכים אלא ראשון כו'". ובהמשך הסעיף „בזמן חכמי הגמרא היו נוהגים כבר לברך כאוי"א כו'". וכן משמע במקור הדברים – תשב"ץ ח"ב טו"טע (ובמג"א לא נחית לבאר החילוק). וראה שו"ת הצ"צ או"ח סי' לה. ועוד. ואכ"מ.

המצרים עוד פרשה בתורה – פ' פינחס; ובקביעות מסוימות (כבשנה זו) גם פ' בלק (שקוראים ביום י"ז תמוז, היום הראשון דבין המצרים).

וכיון שבזמן זה נוסף ריבוי בתורה, מובן שעי"ז ישנה נתינת כח ביתר שאת „לרפא" (ובאופן דמקדים רפואה) את עניני בין המצרים.

ודבר המובן הוא גם, שנתנית הכח קשורה לא רק אל הריבוי בתורה, אלא גם אל חיבור ההוראות דתוכן פרשיות מטות ומסעי²¹ (מצד שייכותן המיוחדת לזמן זה, כנ"ל).

ג. ויובן זה בהקדם הביאור בענין חיבור ב' פרשיות בשבת אחת, שאין פירוש הדבר שבשבת אחת קוראים ב' פרשיות, אלא התחברותן היא באופן שהן נעשות לפרשה אחת²². וכדמוכח מזה, שאין הפרשיות נקראות כל אחת בפני עצמה, בשני זמנים שונים²³; ויתירה מזו: בזמן שקוראים אותן יחד, חלוקת הקריאה לז' קרואים (ועד"ז

(21) וכן בנוגע לפ' פינחס ובלק – ראה לקמן בפנים ס"ח ט. ס"א-ב.

(22) ראה תשובות מהר"ם מיניץ סי' פה בפ' מחבורות: הוי כמו חד סידרא לאותו שבת. וראה להלן שם. ולהעיר ממנהג ישראל (שתורה הוא) דקורין לב' סדרות מחבורות „פרשת...". (ולא „פרשיות...").

(23) להעיר מדגול מרכבה לאו"ח סי' קלה ס"ב „כי כל יום השבת הוא זמן קריאה". והחיד"א בשו"ת חיים שאל ח"ב סי' ט"ז פליג. וראה שערי אפרים שער ז' בסופו ובפת"ש שם סקל"א בסופו, חילוק בין לפני מנחה ולאחר מנחה. ובאוה"ח לוח"ב (רו, ב) ד"ה והרח"ו בסופו. ולהעיר מס' ברכת הבית שער מד, סי"ב, דאם הי' ב' סדרות מחוברין ולא קראו רק אחד מהם אם נזכרו קודם שיצאו מביהכ"ס אף לאחר שהתפללו מוסף חוזר וקורא כל הסדרה בברכה לפני' ולאחרי' כו'.

ולכאורה, כיון שבעצם פרשיות נפרדות הן, כמודגש בקביעות בכמה שנים שבהן הן נקראות בנפרד – ה' צריך להיות חילוק ביניהן, עכ"פ בקריאת הפרשיות, גם בהיותן מחוברות?²⁷

ומזה גופא מוכח, שכאשר הפרשיות מחוברות נעשות הן לפרשה אחת. והיינו, שאף שלכל אחת מהן ישנו הענין והתוכן המיוחד לה²⁷, שהרי התורה נחלקת לג' סדרים²⁸, אעפ"כ, בקביעות שבה קוראים אותן יחד, הרי הן מתחברות ונעשות לפרשה אחת²⁹.

וצריך להבין בעניננו: לכאורה לפרשיות מטות ומסעי אין כל שייכות זו לזו³⁰ – דלא ככמה מפרשיות התורה שבהן פרשה אחת באה בהמשך, בזמן או בתוכן, לפרשה שלפני³¹: פ' מטות עוסקת בציוויים שנאמרו ובמאורעות שאירעו בסוף שנת הארבעים לשנות ישראל במדבר, משא"כ פ' מסעי, שפתיחתה "אלה מסעי בני ישראל", היא מעין "סך הכל" – בנוגע למסעות (ומאורעות מסוימים שבהם) – של הספרים שמות ויקרא במדבר, הכוללים את משך כל הארבעים שנה במדבר.

ד. כבר נתבאר כמה וכמה פעמים, על יסוד תורת הבעש"ט³² אשר "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" הוא חיות הדבר (הנושא את השם) ומרמז

(27) ראה זח"ב שם (הובא במג"א שם בתחילת הסי', עיי"ש): אסיר ל' מען דקארי באורייתא למפסק פרשתא או אפי' מלה חדא אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא, יפסיק, ולא יפסיק מלין דפרשתא דשבתא* דא בפרשתא דשבתא אחרא, רזא דא כו' ואמרי אנא משבת פלוני כו', עיי"ש בארוכה. וראה אוה"ח שם ד"ה ישוי כו'.

(28) זהר בכ"מ (מהנ"ע בזח"א קד, ב. ח"ב שם. תקו"ז תי"ג (כט, ריש ע"ב)). סידור הרס"ג – קריאת התורה. ספר האורה לרש"י הל' ספר תורה סי' עג.

(29) ובפרט בעניננו – פ' מטו"מ – שברוב השנים הן מחוברות, ורק בב' קביעות בלבד (דמעוברות) הן נפרדות – ראה הלוחות* שבטור אר"ח לאחרי הל' ר"ח.

(30) ולהעיר ממדול" (ב"ר פ"ב, ג. שמו"ר פ"ל, ג. וש"נ. הובא בפרש"י ר"פ משפטים) "כל מקום שנאמר אלה (כפרשת מסעי) פסל את הראשונים ואלה מוסיף כו'".

ולהעיר, שבהתירוץ להתאים מספר ג' סדרים לזה שבפועל הם ג'ד – לא מצינו שימנו מטו"מ לפרשה אחת – ראה אוה"ח לזהר שם ד"ה והרח"ו. ניצוצי אורות לזח"ב שם. דבש לפי מערכת פ' אות ג'. וראה סידור הרס"ג שם. ספר האורה שם. בהנסמן בנצוצי זהר.

(31) לדוגמא: ויק"פ, תזו"מ, חו"ב, נצו"י. וגם בפ' אחו"ק הרי בשתייהם נאמרה פ' עריות. ועד"ו מצינו בהשאר. ואכ"מ.

(32) ראה שער היחוד והאמונה פ"א. או"ת. להה"מ בראשית ד, סע"ב ואילך. לקו"א סרמ"ד.

(*) וראה תנחומא תשא ג: וכן משה למד תורה לישראל כו' ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת. ולהעיר מאר"ז הל' שבת סי' נה.

(*) ראה ע"ד לוחות אלה – פרי"ח לאר"ח הל' ר"ח. שו"ת אבני נזר חאו"ח סעט"ו. חת"ס ח"ו סי' לה. קורות חשבון העבור ע' קסג ואילך (ושם (ע' קסד): שבכת"י של הסו"ר באוקספורד 702 ובפריז 422 נמצאו באמת לוחות הקביעות בכ"ב שורות וכו'). והלואי שבהוצאות הסוד הבאות יתוקנו הט"ס.

לאחר זמן הראני חכם א' הספר שארית יוסף (שאלוניקי. שכ"ח) שער ד', ח"ל שם (בתחילתו): וגם לוח כפי סדר... בעל הסו"ר ז"ל... לולי שנפלו בו טעות הסופרים והמזכירים... (ומביא כמה דוגמאות. ומסיים) והשומר לך ושומר נפשך מאד אל תסמוך ואל תשען על סימני הי"ג מחזורי שנדפסו עד הנה כו'.

ועד"ז הוא החילוק בין ב' התוארים
דישראל:

„שבטים” ו„מטות” שניהם כינויים
המורים על כך שמקור נשמות ישראל
הוא משרש ואילן, מאלקות, מ„אילנא
דלעילא”^{35*}. אלא שהתואר „שבטים”
מורה על הנשמה כפי שהיא מחוברת
לאלקות בגלוי, כפי שהיא עומדת
בדביקות ל„אילנא דלעילא”; ובכללות
מרמז הדבר על הנשמה בהיותה
למעלה, במקום שבו היא עומדת
בדביקות וביטול תמידיים לאלקות.

משא"כ „מטות” מתאר את בני
ישראל כפי שאינם קשורים בגלוי
למקורם, ודבקותם לאלקות אינה
ניכרת בגלוי; ובכללות מרמז הדבר על
הנשמה כפי שירדה למטה בגוף ונפש
הבהמית, דע"י הירידה בגוף ונפש
הבהמית הרי היא מתגשמת ו(כאילו)
נפרדת מ„אילנא דלעילא”.

וזהו גם הענין הנרמז בשם „מטות”
(כשם הפרשה) – נשמות³⁶ ישראל
בירידתן למטה ובהתגשמותן להיות
כמו דבר נפרד ממקורן.

משא"כ השם „מסעי” – שהוראתו
יציאה והתנתקות גמורה מן המקום
הקודם אל מקום נעלה יותר (קרוב
יותר לארץ הקודש) – תוכנו בעבודת
ה' הוא הנסיעה וה„הליכה” שמשגיגה
הנשמה ע"י ירידתה למטה באופן
ד„מטות”. והיינו, ש(דוקא) ע"י הירידה

על תוכנו – שעד"ז הוא בשמות
הפרשיות, ששם הפרשה מבטא את
תוכנה הפנימי של כל הפרשה³³.
ובענינו: תוכן פ' מטות מרמז בשמה
שבו היא נקראת ע"פ מנהג ישראל –
„מטות”; וכן הוא בנוגע לפ' מסעי³⁴.

וההסברה בזה: מצינו ב' תוארים
שבהם מכונים בני ישראל (בחלוקתם
לשבטים) – „שבטים” ו„מטות”³⁵.
והחילוק ביניהם מובן לפי משמעותם
במשל, ובפשטות: „שבט” הוא ענף
שעודנו רך, משא"כ „מטה” הוא
מקל שכבר התחזק והתקשה; והטעם
והסיבה לחילוק זה שביניהם הוא,
ש„שבט” הוא ענף שקיימת בו עדיין
היניקה מהאילן (ולפעמים הוא אף
מחובר לאילן), ולכן הענף עודנו רענן
ורך, ואילו „מטה” נעשה דוקא אחר
שנכרת הענף ואין לו עוד יניקה מן
האילן. ולכן חזק הוא וקשה.

(33) ראה לקו"ש ח"ע ע' 57 ואילך.

(34) בסדר תפלות להרמב"ם, ראשי המטות
„אלה מסעי”. ועד"ז בספר האורה שם (ובפרש"י
עה"ת חקת כ, א „אלה מסעי”). וכן בטור אור"ח
סתכ"ח „ראשי המטות”³⁶. אבל מנהג ישראל
(בדורות האחרונים) דהשם – „מטות”, „מסעי”,
ככפנים. וראה לקמן הערה 44.

(35) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב
ע' רלו ואילך (וראה גם ע' רמג). הגהות
להמאמר באוה"ת מטות ע' ארצד ואילך. וראה
אוה"ת בשלח ס"ע תטו. המשך תער"ב ח"א ס"ע
שכב ואילך.

(*) בתוד"ה קללות מגילה לא, סע"ב „(שאלו
בביהמ"ש של רבינו נסים .. מטות מסעי” וכ"ה
במרדכי שם „פרשת מטות ומסעי” אבל ברא"ש
שם פ"ד טוסי” „(שאלו לר"נ גאון ..) ראשי
המטות ומסעי”.

(35*) תקס"ב שם (ע' רלח).

(36) להעיר משל"ה (שבעה ערה 12) דרך כלל
יש רמז בפרשיות הללו מטות ומסעי על ענין
הנשמה, ע"ש.

דבר נפרד מאלקות כנ"ל, אלא גם על תוקף³⁸ העבודה שצריכה להיות (וישנה) באדם מישראל למטה. כדי להתגבר על ההתנגדות של הגוף ונפש הבהמית, ועצאכו"כ של העולם, צריך לעמוד בחוזק ותוקף של "מטה", מקל חזק, לא להתפעל ולגבור על כל ההעלמות והסתרים.

ובשעה שאדם בעולם הזה עובד עבודתו בתורה ומצוות' בתוקף ואינו מתפעל מכל ההעלמות, הרי גם שכרו הוא בבחינת "מטה" – שנוסף לנשמתו תוקף וחוזק משרש הנשמה, מהאיתן³⁸ שבנשמה³⁹, יותר מאשר הי' לנשמה בעת היותה למעלה בבחינת "שבט".

ועד"ז מרומז כל האמור גם ב"מסעי"⁴⁰: "מסעי" (לשון רבים) מרמז הן על מסע הנשמה מלמעלה למטה, אל העולם הזה; הן על העבודה בדרך מסע ועלי' מדרגא לדרגא, בעילוי אחר עילוי, הנדרשת מהאדם בהיותו למטה; והן על השכר שמקבלת הנשמה עי"ז, שהוא בבחינת "מסעי" – עילוי באופן של הילוך.

ו. ע"פ כל הנ"ל מובנת שייכות פ' מטות ומסעי לבין המצרים:

החידוש בענין הנ"ל דמטות ומסעי – ירידת הנשמה למטה כדי שתעבוד עבודתה בתוקף וכו', ועד"ז השכר – הוא בעיקר (לא כל כך מצד עצם ירידת

מתעלית הנשמה לדרגא נעלית יותר ממדרגתה למעלה קודם הירידה³⁷:

קודם הירידה נקראת הנשמה "עומד" כמו המלאכים, מאחר שעבודתה באהבת ה' ויראת ה' היא במדידה והגבלה; וממילא אפילו כאשר היא עולה לדרגא נעלית יותר, אין כאן התנתקות לגמרי ממעמדה ומצבה הקודם, ולכן נקרא הדבר בשם "עמידה".

אבל ע"י ירידתה למטה בגוף ונפש הבהמית בבחינת "מטות", וכאשר בהם ועל ידם היא מקיימת תורה ומצוות אשר הם חכמתו ורצונו של הקב"ה, היא באה לענין "מסעי", היינו שנעשית בבחינת "מהלך", למעלה באין ערוך ממדרגתה הקודמת, בהיותה למעלה.

ה. כל הנ"ל הוא בכללות, שירידת הנשמה מרומזת בפ' מטות, והשכר והעלי' – בפ' מסעי. אבל בפרטיות, בין במטות ובין במסעי מרומזות הן ירידת הנשמה והן עבודת הנשמה ושכרה ועלייתה:

החוזק והקושי ד"מטות" מורה לא רק על כך שהנשמה נעשתה כמו

(37) ראה לקו"ת שלח ד"ה ועתה יגדל (לה), ד', בלק ד"ה מי מנה (סו, ד). * וראה גם תו"א ל, סע"א ואילך. לקו"ת מסעי צא, ג"ד. סה"מ תקס"ב ע' קיז ואילך.

(*) באוה"ת שם (ע' א'יצו וראה תקס"ב שם): ירידה זו (דמטות) צורך עלי' והיינו שע"ז תהי' בבחי' בעי"ת כו'. וממשיך שם, ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא שבעודם למעלה היו בבחי' עומדים כו' וע"י ירידתן בגוף נעשו בחי' מהלכים כו' בבחי' בכל מאדך כו' וכמ"ש בד"ה מי מנה", והיינו המאמרים בלקו"ת הנ"ל.

(38) ראה אוה"ת בשלח ע' תיז. אוה"ת מטות ע' א"ש.

(39) ראה לקו"ת ר"פ ראה. קונטרס לימוד החסידות פ"ג. ושי"נ.

(40) ראה לקו"ת דרושי מסעי.

הנשמה, אלא) מצד הירידה בזמן הגלות⁴¹, בענין בין המצרים:

בזמן הבית⁴², בעת שעשרה^{42*} נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, בני ישראל ראו ושמעו אלקות בגלוי, וממילא עמדו בבחינת ביטול ודביות באלקות (כדרך שבא לראות כך בא ליראות⁴³), ועבודתם היתה באהבה ויראה לאלקות; ועל זמן זה אין לומר שהיו באופן ד"מטות" (נפרדים מהאילן), אלא באופן ד"שבט", קשורים בשורש וגוף האילן; ולכן לא נזקקו אז לתוקף מיוחד לשם עבודת התורה ומצוותי, וממילא מובן שגם לא נתגלה בהם "איתן שבנשמה".

אבל בזמן הגלות, כאשר האלקות אינה נראית ונשמעת כאשר היתה בזמן הבית, וישנו ריבוי גדול כל כך של העלמות והסתרים על אלקות, ולכן בני ישראל אז הם באופן ד"מטות" – שאין ניכרת דביותם באלקות – הנה מטעם זה גופא צריכים הם לעורר ולגלות בעצמם תוקף חזק הרבה יותר כדי להתגבר על המניעות והעיקובים בעבודת התורה והמצוות, ובפרט כדי להפך את חושך הגלות לנהורא –

ולכן שכרם אז אף הוא באופן ד"מטות", שתוקף עצם הנשמה מתגלה בזמן הזה יותר מאשר בזמן הבית ובעת

ועד"ז הוא גם בנוגע לשאר הענינים המתאימים ב"מסעי".

ז. כל זאת אמור אודות ענין שישנו (גם) מצד פרשיות מטות מסעי כשלעצמן, היינו, גם כאשר אינן מחוברות. אבל ברוב השנים, שבהן מטות ומסעי מחוברות, באה תוספת הוראה ונתינת כח, שכל אחת מהן פועלת על חברתה⁴⁵; והיינו, שבקביעות זו ישנה נתינת כח מיוחדת, שהעבודה תהי' באופן נעלה יותר, ולאידך גיסא שתעלה בקלות יותר:

בענין ד"מטות", בירידה בזמן הגלות, מודגש שזהו "מסעי", שהקב"ה הוא המסבב והמנהיג כל זאת – כמו המסעות במדבר כפשוטם אשר "על פי ה' יסעו"⁴⁶ – וממילא נותן הדבר עידוד מיוחד ותוספת עוז בעבודה בגלות;

(44) עפ"י הנ"ל אולי י"ל שלכן דוקא בדורות האחרונים נקבע השם (במנהג ישראל) "מטות", ולא "ראשי המטות" (כברמב"ם וטור) – כדלעיל הערה 34 – כי בדורות האחרונים דוקא, כאשר חושך והעלם הגלות נתגבר ביותר, הרי ע"פ תורה נתגלה ונפעל אז אצל כא"א מישראל בחי' "מטות" בכל ג' הענינים שבפנים: הנשמה (לפי ראות עיני בשר) נפרדת מדביותה, ההכרח לתוקף העבודה, השכר (גילוי בחי' "מטות", תוקף שבנשמה) – ולא רק אצל "ראשי המטות". ולהעיר מלקו"ש ח"ז ע' 103 ואילך לענין החילוק דשם פ' מצורע בדורות הראשונים ודורות האחרונים.

(45) אבל ההוראה דקביעות שנה זו היא גם לכל השנים, גם כשהן נפרדות (ובפרט דברוב השנים הן מחוברות כנ"ל). וע"ד ההוראות דחה"פ שהן לכל ימות השנה, וכיו"ב. וכמדובר כמ"פ.

(46) בהעלותך ט, יח. כ, כג.

(41) ראה אוה"ת תצא ע' תתק וע' תתקי. וראה ד"ה כי עמך ה'ש"ת בתחלתו. ובכ"מ.

(42) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה צח, ב. אוה"ת מסעי ע' אשנח. אשסה. ד"ה קול דודי תש"ט פ"ב ואילך. פ"א ואילך. ועוד.

(42*) אבות פ"ה מ"ה.

(43) חגיגה בתחלתה, וש"נ. וראה אוה"ת וירא קג, ב ואילך.

האדם למטה בעולם הזה, נפעלת בו הליכה ועלי' זו.

ח. עפ"י תובן שייכות ב' הענינים, אשר דוקא כאשר פרשיות מטות מסעי מחוברות קוראים ולומדים גם פ' פינחס בכין המצרים (ולפעמים – כבקביעות שנה זו – גם פ' בלק).

כי לכאורה עולה השאלה: כיצד אפשר לדרוש מהאדם שיעמוד בכל מסע ומסע בתוקף וחוזק ד"מטות" – בשעה שישנם חילוקים שונים במסעות של אדם במשך ימי חייו⁴⁷, שינויים של עליות וירידות, אשר יכולים להיות מן הקצה אל הקצה?

ובשלמא כאשר אוחזים ב"ויסעו מרעמסס", ביציאה ממצרים, אשר היתה „ביד רמה לעיני כל מצרים"⁵¹; או במסע שהביאם למדבר סיני, מובן, שזהו מצב מתאים לדרוש מהאדם את התוקף הנצרך כדי שיתעלה בעבודתו;

אבל איך אפשר לדרוש תוקף זה מהאדם בהיותו במסע ד"רתמה" – „על שם לשון הרע של מרגלים"⁵², או ב"אבל השטים"⁵³, הקשור עם חטא פעור⁵⁴?

ועל זה בא המענה – פ' „פינחס": כאשר התוקף בעבודה הוא מצד מציאות האדם, אזי מאחר שהאדם הוא מוגבל, אין התוקף יכול להתקיים בכל המסעות; אבל כאשר התוקף בעבודתו הוא ע"ד התוקף אצל פינחס – „בקנאו

ועד"ז בעבודה ד"מטות", כשהיא יחד עם „מסעי", ישנה נתינת כח מן התורה שבכל ענין שאדם פועל בעבודתו⁴⁷ בזמן הגלות יהי' התוקף ד"מטות" באופן ד"מסעי", היינו, שהתוקף ד"מטות" יהי' בעילוי אחר עילוי⁴⁸.

וכן הוא גם בענין השלישי ד"מטות": התוקף דשורש הנשמה, המתגלה בעבודה דמטות, הוא באופן ד"מסעי" – בעלי' אחר עלי' בשורש הנשמה, עד שסוף-סוף תהי' זו עלי' המגיעת לתוקף הנעלה יותר מן התוקף דשורש הנשמה;

שכן, תוקף שורש הנשמה הרי הוא בבחינת גבול; וע"י שלימות העבודה באופן ד"מטות" בזמן הגלות, מתעלה הנשמה למעלה מזה – באלקות שהיא בלי גבול – עד „לאשתאבא בגופא דמלכא"⁴⁹, שנעשית מציאות אחת, כביכול, עם עצמותו ית'⁵⁰.

ולאידך, ה"מסעי", השכר וההליכה בנשמה, אינו בזמן אחר, אלא הוא בא יחד עם „מטות"; היינו, שעוד בהיות

(47) ראה דגל מחנה אפרים פ' מסעי בשם הבעש"ט (הובא בלקו"ש ח"ד ע' 1083) דיש מ"ב מסעות במשך שני חייו דכל אחד ואחד.

(48) להעיר מאוה"מ מטות ע' א"ש ב"ש „בחי' מטות מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, ע"ש. ובדרושים דמסעי בלקו"ת (צא, ד ואילך) ואוה"מ (ע' א"שנח, א"שסה) ב' בחי' במסעי, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

(49) ראה תו"א (ט, א) – העלי' דבכל מאדך הנעשה ע"י הירידה למטה וע"י טרדות הפרנסה.

(50) ראה דרך חיים לח, סע"ג ואילך. ולהעיר ע"ד כהנ"ל מספר הערכים חב"ד ח"א ס"ע תלג ואילך. ערך אהבת ה' – ההוספה שבה ע"י נה"ב, וש"נ.

(51) מסעי לג, ג.

(52) שם, יח ובפרש"י.

(53) שם, מט.

(54) בלק כה, א ואילך.

את קנאתי⁵⁵, שהעמיד עצמו במסירת נפש בפועל בפני כל עם ישראל⁵⁶ – הנה כאשר ישנה אצל האדם כהקדמה תנועה של מסירת נפש בפועל, היינו שהוא יוצא ממציותו, אזי אין חילוק בין מסע זה למסע אחר, והוא מקיים את ציווי ה' באותו התוקף.

ובזה מובן, ששלמות החיבור של (העבודה ד), "מטות" עם (העבודה ד), "מסעי" נפעל דוקא כאשר קוראים גם פ' פינחס באותה תקופה (בבין המצרים) [ובפרט לפי הקביעות בשנה זו, שבה קוראים לא רק אודות שכר הקב"ה על מעשה פינחס, אלא גם פ' בלק, אשר בסיומה מסופר גם אודות מעשה מסירת הנפש של⁵⁷], אשר אופן עבודתו הוא נתינת הכח לחיבור בשלימות דמטות ומסעי⁵⁸.

ט. עד"ז עולה השאלה בנוגע לחיבור של מטות ומסעי בענין השכר: כיצד יכולה הנשמה – ובפרט בירידתה למטה בבין המצרים דהגלות – להגיע לענין ד, "מסעי" – לגודל תוקף הנשמה, ועד לדרגא נעלית יותר משורש הנשמה למעלה מעלה?

ויתירה מזו, שכל זאת יאיר בנשמה כפי שהיא בבחינת "מטות", למטה בזמן הגלות?

(55) פינחס כה, יא.

(56) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1072 ואילך. לעיל ע' 297 ואילך. 320 ואילך. ועוד.

(57) ובעקבתא דמשיחא נתגלה גם חג הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"י-י"ג תמוז (שהנהגתו היתה באופן של מסירת נפש בפועל על כל צעד ושעל) כהכנה לבין המצרים – ראה לעיל ע' 309 ואילך.

(58) ראה גם לקו"ש שם ע' 1075.

ולכאורה, הלא בנוגע לשכר על העבודה ד, "בכל מאוודך", שמשיגה הנשמה ע"י ירידתה למטה, ובפרט בזמן הגלות, נאמר שרק, "במיתתן רואין" – לאחר בירור הגוף ונפש הבהמית בעבודה דאתכפיא ואתהפכא – אבל לא בחייה⁵⁹.

וגם על זה המענה הוא – פ' פינחס, הנקראת לפני זה בבין המצרים: אכן כן הוא כל זמן שהאדם עובד את ה' מצד מציאותו (ואפילו כשעבודתו היא במדריגות הנעלות ביותר, אין הוא יוצא מעצמו, מההגבלות דנברא); אבל בשעה שעבודתו היא מתוך מסירת נפש ממש, היפך הטבע לגמרי, אזי יוצא הוא מגדר נברא – אפילו מגדר הנשמה כפי שהיא בשורש שרשה, שמכל מקום, "מציאות" היא, ולא עצמות – ונעשה למהות אחת, כביכול, עם עצמותו יתברך, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁶⁰.

ומצד עבודה זו דמסירת נפש בפועל

(59) לקו"ת בחוקותי מז, ג"ד.

(60) לקו"ת ר"פ האזינו [והרי זהו העילוי הנעשה ע"י הירידה למטה בבחי' "מטות" (ובפרט בזמן הגלות) שנעשה בבחי' בע"ת כנס' מאמרי תקס"ב ואוה"ת שבעה ער³⁵], וראה גם לקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ.

ואף שגם לפני ירידתם מושרשים בעצמות כמרו"ל (ראה רות רבה פ"ב, ג) במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, הרי זהו מצד בחי' הרצון שבו שייך ענין ההמלכה, משא"כ מצד עצמותו ית' בעל הרצון, עיקר הכוונה הוא בתשובה דוקא. וראה ד"ה מים רבים תשל"ח ס"ה (לקו"ש ח"ב ע' 279. סה"מ מלוקט – ח"א ע' רעו) והערה 47. ד"ה ושבתו בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט – ח"ב ע' קסח ואילך).

ואתהפכא⁶⁴ דנפש הבהמית, ויתר על כן – דחושך העולם, וחושך הגלות שמחוץ לנפש הבהמית;

שכן⁶⁵, התוקף שישנו בנשמה בירידתה למטה, ואפילו התוקף הנפעל בה ע"י ההסתר דנפש הבהמית והעולם, אינו חידוש – מאחר שהנשמה היא בעצם אלקות ויש לה בעצם תענוג באלקות – ולכן אין נפעל עי"ז שלימות האופן דהליכה ועלי' „מסעי" בעצמות ממש.

אבל כשהאדם עובד עבודתו מתוך תוקף ד„מטות", כדי לכפות ולהפוך לטוב את הנפש הבהמית, אשר זהו היפך טבעה לגמרי, ועי"ז „נפסד כל צורתו" דנפש הבהמית, ובפרט ע"י אתהפכא גם של חושך הגלות – הרי זה פועל את שלימות התוקף והעלי' בלי גבול גם בנפש האלקית, באופן דבכל מאד, ואף יותר מ„מאד" דנפש האלקית, כיון שע"י נעשה למציאות אחת, כביכול, עם עצמות⁶⁶.

(64) ראה תו"א ט, א. ל, ב ואילך. וראה אוה"ת מטות שם (ע' א"ש. א"ש). וי"ל שגם האתהפכא נרמזת ב„מטות" שהוא „לשון השתררות וממשלה" (אוה"ת שם ע' א"ש).

(65) ראה ד"ה לריח שמניך תש"ו פ"ו. ועוד. וראה לקו"ת מסעי צא, ג. ספר הערכים חב"ד שם ע' תצח ואילך. ע' תקד. וש"נ.

(66) נוסף לזה: מכיון שבאתהפכא דוקא נשלמת הכוונה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים [תניא רפ"ו]. וראה שם בהמשך לזה „שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כד אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא להנורא" – שתענוג זה הוא בעצמותו – הרי עי"ז מתיחד, כביכול, עם עצמותו.

משא"כ התשובה והאהבה בנפח"א שגם בירידתה למטה היא דבוקה באלקות – הוא דוגמת ענין לגלות שלימות כוחותיו ית' שהוא

ממש, נעשית שלימות הבירור והזיכוכ⁶¹ של הגוף ונפש הבהמית, ולכן אפשר שיורגש בנשמה גם בהיותה בגוף למטה ובזמן הגלות ענין העלי' וההליכה בלי גבול (מסעי), אל מדרגה זו שהנשמה משיגה ע"י עבודתה⁶².

יוד. ועוד ענין מיוחד בזה, כנ"ל – אשר בזמן שמטות ומסעי מחוברות ישנה לפעמים קביעות (כבשנה זו) שבה היום הראשון של בין המצרים, י"ז תמוז (כמו היום האחרון – תשעה באב), חל בשבת (פ' בלק).

והביאור בזה, וכן השייכות להסבר דלעיל בענין החיבור דמטות ומסעי:

עיקר הכוונה בירידת הנשמה למטה ככלל, ובפרט בזמן הגלות, בבחינת „מטות", היא כדברי רבינו הזקן בתניא⁶³ (מעץ-חיים), אשר „הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל כו", ולא ירדה אלא כדי לתקן את הגוף ונפש הבהמית ו„חלקה השייך לה מכללות עולם הזה". ומזה מובן גם, שעיקר העבודה מתוך תוקף ועוז ד„מטות" (ועד"ז השכר האמיתי שניתן לישראל – „מטות" ו„מסעי" בעבודה למטה), אינו רק בזה שהנשמה מתגברת על כל ההעלמות וההסתרים של הגוף ונפש הבהמית ועל חושך הגלות, והיא – הנשמה – העושה והפועלת, אלא העיקר הוא העבודה דאתכפיא

(61) להעיר מהמשך תער"ב ח"ג ע' א'רפא ואילך.

(62) ובלקו"ת בחוקותי שם „הארה מזה יוכל להיות בכל יום ובמיתתו אחר שנברר הכל רואין כו".

(63) פל"ז (מח, ב).

יא. ולפי זה מובן החידוש בזה שי"ז תמוז, היום הראשון דבין המצרים⁶⁷, חל בשבת פ' בלק:

הכוונה והתכלית של בין המצרים היא, שיקויים „והפכתי אבלם לששון“, שימי התענית גופא יהפכו לששון ולשמחה⁶⁸ –

[וי"ל שמרמוזו הדבר גם בזה שהקב"ה הראה לירמי' הנביא „מקל שִׁקְדָּה“ – „כי שוקד אני על דברי לעשותו“⁶⁹, ואמרו חז"ל שיש כאן רמז לכ"א הימים דבין המצרים, כפרי של שקדים שמשעת חניטתו עד גמר בישולו עשרים ואחד יום⁷⁰;

שבכך מרמוז הקב"ה לא רק את היפך הטוב, אלא (בעיקר) את המכוון דענין זה, „מקל שקד“ למעליותא – בצד הטוב – כביאור רבינו הזקן⁷¹ בטעם ענין „פרח מטה אהרן . . ויגמול שקדים“, לפי שהדבר מורה על מהירות ותוקף ההשפעה למטה].

וכאשר י"ז תמוז (וכן תשעה באב) חלים בשבת (כקביעות שנה זו), הרי השבת דוחה את התענית⁷², ונוסף לזה,

רק בבחי' הגילויים (ראה לקו"ש ח"כ ע' 284 הערה 30. וראה שם בפנים ע' 283-4). וראה לקו"ש חט"ו ע' 247 ואילך.

(67 להעיר מהדיעות אם מברכין שהחיינו כשחל י"ז תמוז בשבת – מג"א או"ח סי' תקנא סקמ"ב. ברכ"י שם אות יא. שד"ח אסיפת דינים מערכת בין המצרים בתחלתה. ובפאת השדה שם אות ב'.

(68 ירמי' לא, יב. טור או"ח סוף הל' תענית (סו"ס תקפ).

(69 ירמי' א, יא-יב.

(70 רש"י שם. קה"ר עה"פ (יב, ז) וישב העפר.

זו"ח שה"ש (סא, ג). איכה (צג, א).

(71 לקו"ת ס"פ קרח.

(72 ולהעיר דתענית שנדחה (גם) דתשעה

השבת הופכת את היום דבין המצרים⁶⁷ ליום אשר „מצוה לשמחתי⁷³ ולענגו“, ע"ד ענין והפכתי אבלם לששון⁷⁴.

ובפרט שזהו התוכן של יום השבת בכלל, כדאיתא בתורת כהנים⁷⁵ על הפסוק מזמור שיר ליום השבת⁷⁶ – „למשבית מזיקים מן העולם“, וכביאור הצמח צדק⁷⁷, אשר שלימות ענין השבת היא כאשר מהפכים את המזיקים לטוב; ומעין זה ה' בשבת בתחילת הבריאה, ואז ה' הדבר ניכר בגשמיות ממש, כמאמר חז"ל⁷⁸ „ל"ו שעות שמשא אותה האורה“.

והיינו, שהשבת בשלימותה פועלת בגלוי את ענין האתהפכא דבין המצרים, שהרי ענין שלימות השבת⁷⁹ (כפי שה' בגלוי בתחילת הבריאה) הוא להפוך את חושך הלילה לאור – „ולילה כיום יאיר“, היפך ענין הגלות ובין המצרים המהפכים יום ללילה⁸⁰ – וממילא נמצא, אשר בשנה שי"ז

באב) אינו חמור כולי האי – ראה שו"ע או"ח סי' תקנט ס"ט ובנ"כ שם.

(73 ספרי בהעלותך י, יוד. וראה לקו"ש ח"ד

ע' 1090 הערה 31.

(74 בסליחות לי"ז תמוז „הפך לנו לשמחה ולששון“. ובסה"ש הש"ת סי' 157 (בהמשך להקביעות (דתר"מ) כבשנה זו (תשל"ח) שחל בשבת): זא"ל נדחה ווערן באמת ויהפך לששון ולשמחה.

(75 בחוקותי כו, ו. וביל"ש שם רמזו תערב.

(76 תהלים צב, א.

(77 אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' שכח ואילך.

ס"ע תרל ואילך.

(78 ירושלמי ברכות פ"ח ה"ה. ב"ר פ"א, ב.

פ"ב, ו.

(79 ראה לקו"ש ח"י ע' 59 ואילך, וש"נ.

(80 ראה שהש"ר (פ"ג, א). זח"ג (סז, ריש

ע"ב), דהגלות נמשל ללילה.

ל„אחרית הימים“, דהיינו אודות הגאולה ע"י משיח צדקנו (כביאור הרמב"ם⁸³), אשר יוציא את ישראל מגלות בין המצרים לגמרי.

ובזמן שכל ענינים אלו באים יחד: מטות ומסעי מחוברים, וממילא קוראים גם פ' פינחס בבין המצרים, ובפרט בקביעות שנה זו, שהתחלת ימי המצרים היא בשבת וקוראים פ' בלק – הרי זה ממחר עוד יותר את קיום „הפכו ימים אלו לששון ולשמחה“, הפיכת ה„מקל שקד“ לשקידה לטובה, שקידת הגאולה, „שקדתי להכניס בני לארץ ישראל מיד“⁸⁴,

ובשעתא חדא וברגעא חדא תהי' הגאולה ע"י משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים.

(משיחות שבת פ' מטו"מ,

תשכ"ט ותשל"ג, תשל"ה

ש"פ פינחס ותשל"ז)

תמוז (מיד בתחילת בין המצרים) חל בשבת, פועל הדבר את הענין דמקדים רפואה למכה דבין המצרים – ומהפך את הימים תיכף בתחילתם;

והדבר מיקל על עבודת האדם בבין המצרים, העבודה ד„מטות“ ו„מסעי“ וחיבורן יחד, כנ"ל, באתהפכא דנפש הבהמית והגלות.

יב. ועד"ז הוא מצד הפרשה בתורה, פ' בלק, אשר תוכנה הוא ברכות בלעם, שאף הן היו באופן ד„ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה“⁸¹.

והחידוש בכך לא ה' רק עצם הענין ד„ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה“, אלא מה שהדבר אירע ע"י בלעם דוקא, שהוא הלעומת-זה דמשה, היינו, תכלית ההיפך דקדושה⁸².

יתר על כן: סיום נבואתו ה' בנוגע

(83) ה' מלכים פי"א ה"א. נת' לעיל ע' 271

ואילך.

(84) פתיחתא דאיכ"ר כ.

(81) תצא כג, ו.

(82) ראה בארוכה של"ה פ' בלק (שסב, א

ואילך).

